

II

(Informācija)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

Komisijas paziņojums par brīvprātīgām shēmām un standartvērtībām ES biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējības shēmā

(2010/C 160/01)

1. IEVADS

ES 2009. gadā ieviesa šāda veida visaptverošāko un progresīvāko saistošu ilgtspējības shēmu pasaulē. Atjaunojamo energoresursu direktīvā ⁽¹⁾ izklāstīti biodegvielas un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējības kritēriji. Kritēriji, kas attiecas uz biodegvielu, ir izklāstīti Degvielas kvalitātes direktīvā. ⁽²⁾ Tos piemēro biodegvielai/bioloģiskajam šķidrajam kurināmajam, kas ražots ES, un importētajai biodegvielai/bioloģiskajam šķidrajam kurināmajam. Dalībvalstu pienākums ir nodrošināt, ka ekonomikas dalībnieki ievēro ilgtspējības kritērijus, kad biodegvielas/bioloģiskie šķidrie kurināmie tiek ņemti vērā Atjaunojamo energoresursu direktīvā, Degvielas kvalitātes direktīvā, Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai ⁽³⁾ un Regulā par vieglo automobiļu CO₂ ⁽⁴⁾ minētajos nolūkos ⁽⁵⁾.

Ilgspējības shēmā iekļauti divi instrumenti, kas paredzēti, lai ekonomikas dalībniekiem samazinātu administratīvo slogu:

- 1) iespēja izmantot atzītās "brīvprātīgās shēmas" vai "divpusējos un daudzpusējos nolīgumus", lai pierādītu atbilstību dažiem vai visiem ilgtspējības kritērijiem; un
- 2) iespēja izmantot direktīvā noteiktās "standartvērtības", lai pierādītu atbilstību ilgtspējības kritērijiem par siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījumu.

Komisija var izlemt par to, vai brīvprātīgās shēmas vai divpusējie un daudzpusējie nolīgumi, ko noslēgusi Savienība, satur precīzu informāciju par ilgtspējības kritērijiem. Komisija var papildināt jaunās biodegvielas/bioloģiskā šķidrā kurināmā ražošanas metodes ar standartvērtībām un atjaunināt esošās vērtības. Paziņojumā izklāstīts, kā Komisija ir iecerējusi pildīt savus pienākumus, kuru rezultātā tiek pieņemti šādi lēmumi. Tajā sniegta informācija dalībvalstīm, trešām valstīm, ekonomikas dalībniekiem un nevalstiskajām organizācijām.

Papildus šim paziņojumam Komisija pieņēma Paziņojumu par ES biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējības shēmas un biodegvielu uzskaites noteikumu praktisku īstenošanu ⁽⁶⁾, kas vērsts uz to, lai veicinātu ilgtspējības shēmas saskaņotu īstenošanu.

Atsaucoties uz konkrētiem noteikumiem, paziņojumā minēti Atjaunojamo energoresursu direktīvas panti. Tabulā norādīts, kur attiecīgie noteikumi par biodegvielām ir meklējami Degvielas kvalitātes direktīvā. Šajā paziņojumā atsaucies uz "direktīvu" attiecas uz Atjaunojamo energoresursu direktīvu. Ja Degvielas kvalitātes direktīvā ir iekļauts atbilstošs noteikums, atsaucies attiecas arī uz minēto direktīvu.

1. tabula. Šajā paziņojumā norādītie panti un pielikumi

Atjaunojamo energoresursu direktīva	Degvielas kvalitātes direktīva:
17. pants. Ilgtspējības kritēriji biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem	7.b pants. Biodegvielas ilgtspējības kritēriji

⁽¹⁾ Direktīva 2009/28/EK.

⁽²⁾ Direktīva 98/70/EK, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2009/30/EK.

⁽³⁾ Sīkāka informācija sniegta http://ec.europa.eu/energy/renewables/transparency_platform_en.htm

⁽⁴⁾ OV C 82, 1.4.2008., 1. lpp.

⁽⁵⁾ Regula (EK) Nr. 443/2009.

⁽⁶⁾ Skatīt šā Oficiālā Vēstneša 8. lpp.

Atjaunojamo energoresursu direktīva	Degvielas kvalitātes direktīva:
18. pants. Atbilstības verificēšana attiecībā uz biodegvielām un bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem noteiktajiem ilgtspējības kritērijiem	7.c pants. Pārbaude par atbilstību biodegvielas ilgtspējības kritērijiem
19. pants. Biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo siltumnīcefekta gāzu ietekmes aprēķināšana	7.d pants. Aprites cikla aprēķināšana siltumnīcefekta gāzu emisijām no biodegvielām
24. pants. Pārredzamības platforma ⁽¹⁾	nav iekļauts ⁽²⁾
25. pants. Komitejas	nav iekļauts
V pielikums. Biodegvielas, bioloģisko šķidro kurināmo un to fosilo kurināmo komparatoru siltumnīcefekta gāzu ietekmes aprēķina noteikumi	IV pielikums. Noteikumi biodegvielu siltumnīcefekta emisijas dzīves cikla aprēķināšanai

⁽¹⁾ Tiešaistē http://ec.europa.eu/energy/renewables/transparency_platform_en.htm

⁽²⁾ Tos dokumentus, kas attiecas uz Degvielas kvalitātes direktīvu, Komisija ir iecerējusi publikot arī Degvielas kvalitātes direktīvas tīmekļa vietnē.

3. BRĪVPRĀTĪGĀS SHĒMAS

Ekonomikas dalībniekiem ir jāpierāda dalībvalstīm, ka ir ievēroti ⁽¹⁾ ilgtspējības kritēriji attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu ietaupījumu, zemes platībām ar lielu bioloģisko daudzveidību un zemi ar lielu oglekļa krāju ⁽²⁾. Ekonomikas dalībnieki to var panākt trijos veidos:

- 1) sniedzot datus attiecīgajām valsts iestādēm atbilstīgi dalībvalsts noteiktajām prasībām ("valsts sistēma") ⁽³⁾;
- 2) izmantojot "brīvprātīgo shēmu", ko Komisija ir atzinusi par piemērotu šim nolūkam ⁽⁴⁾;
- 3) saskaņā ar noteikumiem divpusējos un daudzpusējos nolīgumos, kurus Savienība noslēgusi ar trešām valstīm un kurus Komisija ir atzinusi par piemērotu šim nolūkam ⁽⁵⁾.

Brīvprātīgajai shēmai jāaptver daži vai visi direktīvā minētie ilgtspējības kritēriji ⁽⁶⁾. Tajā var tikt iekļauti arī ilgtspējības jautājumi ⁽⁷⁾, uz kuriem neattiecas direktīvas kritēriji ⁽⁸⁾.

Saņemot pieprasījumu brīvprātīgas shēmas atzīšanai, Komisija novērtē, vai shēma atbilst attiecīgajām prasībām. Novērtēšanas procedūra ir izklāstīta turpmāk.

⁽¹⁾ 17. panta 2.–5. punkts.

⁽²⁾ 18. panta 1. punkts.

⁽³⁾ 18. panta 3. punkts.

⁽⁴⁾ 18. panta 4. punkta otrā daļa; 18. panta 7. punkts.

⁽⁵⁾ 18. panta 4. punkta pirmā daļa; 18. panta 7. punkts.

⁽⁶⁾ Brīvprātīgajās shēmās nav paredzēts iekļaut kritēriju, kas attiecas uz ES lauksaimniekiem noteiktajām prasībām un standartiem lauksaimniecības un vides jomā (17. panta 6. punkts). Sk. 2.2. nodaļu Paziņojumā par ilgtspējības shēmas praktisku īstenošanu.

⁽⁷⁾ Tie varētu būt jautājumi, kas minēti 18. panta 4. punkta otrajā daļā.

⁽⁸⁾ Tomēr dalībvalstis nevar izmantot citu šādu ilgtspējības jautājumu iekļaušanu brīvprātīgā shēmā kā pamatojumu atteikumam ņemt vērā biodegvielas/bioloģiskos šķidros kurināmos, kas nav iekļauti šajā shēmā, ja šīs biodegvielas/bioloģiskie šķidrie kurināmie atbilst direktīvā noteiktajiem ilgtspējības kritērijiem.

2.1. Novērtēšanas un atzīšanas process

Shēmu novērtēšanai Komisija ir iecerējusi:

- sākt novērtēšanas procesu, tiklīdz ir saņemts atzīšanas pieteikums,
- novērtēt shēmu neatkarīgi no tā, kas to ir izstrādājis, piemēram, pārvaldes vai privātas organizācijas,
- novērtēt shēmu neatkarīgi no tā, vai citā atzītā shēmā jau ir iekļauts tas pats izejvielu veids, platība u.c.,
- novērtēt shēmu, ņemot vērā direktīvā ⁽⁹⁾ norādītos ilgtspējības kritērijus un novērtēšanas un atzīšanas prasības, kas izklāstītas nākamajā punktā,
- novērtēt to, vai shēmu var izmantot kā precīzu datu avotu par citiem ilgtspējības jautājumiem ⁽¹⁰⁾, kas nav iekļauti direktīvā ⁽¹¹⁾ minētajos ilgtspējības kritērijos.

Ja shēmas novērtējuma rezultāti liecina, ka tā atbilst ilgtspējības kritērijiem un novērtēšanas un atzīšanas prasībām, Komisija ir iecerējusi:

- uzsākt procesu ⁽¹²⁾ Komisijas lēmuma pieņemšanai;

⁽⁹⁾ Pieteikumu iesniedzējām organizācijām ir jānorāda, par kuru 17. panta 2.–5. punktā minēto kritēriju (vai ar to saistītu jautājumu) un par kuru gaidāmajā Komisijas lēmumā sniegto informāciju, kas minēta 18. panta 3. punkta trešajā daļā, tie pieprasa atzīšanu.

⁽¹⁰⁾ Skatīt 18. panta 4. punkta otro daļu. Pieteikumu iesniedzējām organizācijām ir jānorāda, vai šādi jautājumi ir iekļauti shēmā, kuru tie iesniedz.

⁽¹¹⁾ Atkarībā no iespējām Komisija var to nedarīt uzreiz, bet iecerējusi to darīt pēc iespējas drīz.

⁽¹²⁾ Iesaistot Biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējības komiteja, kas izveidota saskaņā ar 25. panta 2. punktu.

- atzīt shēmu neatkarīgi no tā, kas to ir izstrādājis, piemēram, pārvaldes vai privātas organizācijas,
- atzīt shēmu neatkarīgi no tā, vai citā atzītā shēmā jau ir iekļauts tas pats izejvielu veids, platība u.c.,
- principā atzīt shēmu uz maksimāli atļauto laikposmu, proti, 5 gadiem ⁽¹⁾,
- norādīt lēmumā, kura(-as) no direktīvā minēto kritēriju daļām ir iekļautas shēmā,
- norādīt lēmumā, par kādiem citiem ilgtspējības jautājumiem, ja tādi ir, shēmā ir iekļauti precīzi dati ⁽²⁾,
- atsaukties uz lēmumu Komisijas pārredzamības platformā, kad tas ir publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*.

Ja novērtējuma rezultāti liecina, ka shēma neatbilst prasībām, Komisija attiecīgi informē pieteikumu iesniedzēju organizāciju.

Ja pēc brīvprātīgās shēmas atzišanas tās saturā ievieš izmaiņas tādā veidā, kas varētu ietekmēt sākotnējās atzišanas pamatu, šādas izmaiņas paziņo Komisijai. Tādējādi Komisija var novērtēt, vai sākotnējā atzišana joprojām ir spēkā.

2.2. Novērtēšanas un atzišanas prasības

Brīvprātīgajai shēmai daļēji vai pilnībā jāaptver daži vai visi direktīvā noteiktie ilgtspējības kritēriji ⁽³⁾. Shēmā būtu jāiekļauj verifikācijas sistēma ⁽⁴⁾; prasības attiecībā uz to ir izklāstītas šajā punktā.

2.2.1. Dokumentācijas pārvaldība

Pedaloties brīvprātīgajās shēmās, ekonomikas dalībniekiem jāievēro šādi nosacījumi:

- jābūt auditējamai sistēmai, pēc kuras var pamatot paziņojumus, ko tie iesniedz vai uz kuriem balstās,
- dati jāglabā vismaz 5 gadus, kā arī
- jāuzņemas atbildība par tādas informācijas sagatavošanu, kas saistīta ar šādu datu auditu.

⁽¹⁾ 18. panta 6. punkts.

⁽²⁾ Vismaz saistībā ar tiem, kas minēti 18. panta 4. punkta otrajā daļā.

⁽³⁾ Turpat, zemsvītras piezīme [15].

⁽⁴⁾ Termini "audits"/"auditors" un "verifikācija"/"verificētājs" šajā paziņojumā tiek uzskatīti par savstarpēji aizstājamiem.

Auditējama sistēmai parasti jābūt kvalitātes sistēmai, kuras pamatā ir Lēmuma par produktu tirdzniecības vienotu sistēmu ⁽⁵⁾ II pielikuma D1 moduļa ("Kvalitātes nodrošināšana ražošanas procesā") 2. un 5.2. punkts.

2.2.2. Piemēroti neatkarīga audita standarti

Parasti brīvprātīgajai shēmai ir jānodrošina, ka ekonomikas dalībnieki tiek auditēti, pirms tiem ļauj piedalīties shēmā ⁽⁶⁾.

Saistībā ar šādu auditu ir iespējams veikt "grupveida auditu", jo īpaši attiecībā uz sīksaimniekiem, ražotāju organizācijām un kooperatīviem. Šādos gadījumos ir iespējams veikt visu attiecīgo vienību verifikāciju, balstoties uz vienību paraugu ⁽⁷⁾, vajadzības gadījumā ņemot vērā standartu, kas izstrādāts šajā nolūkā ⁽⁸⁾. Grupveida audits saistībā ar atbilstību shēmas kritērijiem attiecībā uz zemes platībām ir pieņemams tikai tad, kad attiecīgās platības atrodas tuvu viena otrai un tām ir līdzīgas īpašības. Grupveida audits siltumnīcefekta gāzu ietaupījuma aprēķināšanas nolūkā ir pieņemams tikai tad, ja vienībām ir līdzīgas ražošanas sistēmas un produkti.

Turklāt brīvprātīgajā shēmā būtu jāiekļauj regulārs (vismaz ikgadējs) retrospektīvs to paziņojumu parauga audits, kas izdarīts atbilstīgi shēmai ⁽⁹⁾. Verificētāju pienākums ir definēt parauga lielumu, kas vajadzīgs, lai sasniegtu nepieciešamo ticamības pakāpi, lai izdotu verifikācijas sertifikātu.

Saistībā ar abiem iepriekš minētajiem audita veidiem jāizraugās verificētājs,

- kas ir ārējs: auditu neveic ne ekonomikas dalībnieks, ne pati shēma,
- kas ir neatkarīgs: auditori nav saistīti ar auditējamo darbību un nav interešu konfliktā,
- kam ir vispārējas prasmes: verifikācijas iestādei ir vispārīgas prasmes, kas vajadzīgas audita veikšanai, kā arī
- kam ir atbilstošas specifiskas prasmes: auditoriem ir prasmes, kas vajadzīgas, lai veiktu shēmas kritēriju auditu.

⁽⁵⁾ Lēmums Nr. 768/2008/EK.

⁽⁶⁾ Šim noteikumam var būt izņēmumi, ņemot vērā dažu shēmu specifiku (piemēram, shēmas, kurās ietilpst tikai standartvērtības siltumnīcefekta gāzu aprēķināšanai); gadījumos tas ir precīzi jāpaskaidro, kad shēma tiek nosūtīta atzišanai.

⁽⁷⁾ Verificētāju pienākums ir definēt parauga lielumu, kas vajadzīgs, lai sasniegtu nepieciešamo ticamības pakāpi.

⁽⁸⁾ Piemēram, Starptautiskās Sociālās un vides akreditācijas un marķējuma alianses (ISAE) standarts P035, ar ko nosaka vispārējās prasības ražotāju grupu sertificēšanai.

⁽⁹⁾ Ekonomikas dalībniekiem, kas iekļauti paraugā, katrā periodā vajadzētu mainīties.

Brīvprātīgo shēmu atzīšanas pieteikumos uzskatāmi jāparāda, kā tās ievēros šīs prasības, izvēloties verificētājus. Veidi, kā to pierādīt, ir sniegti 2. tabulā.

Ir ieteicams, taču ne svarīgi, lai auditori, kad tas iespējams un vajadzīgs, būtu pilnvaroti attiecīgo audita uzdevumu veikšanai ⁽¹⁾.

2. tabula. Piemēri, tam, kā pierādīt verificētāja atbilstību prasībām.

Verificētāja kompetence	Saistītās prasības
Pieredze audita veikšanā atbilstoši ISO ⁽¹⁾ standartam 19011, ar ko nosaka pamatnostādnes kvalitātes un/vai vides pārvaldības sistēmu auditam	— Neatkarība — Vispārējās prasmes — Īpašas prasmes saistībā ar direktīvas kritērijiem un citiem vides jautājumiem
Akreditācija, ņemot vērā ISO standartu 14065, ar ko nosaka prasības siltumnīcefekta gāzu validācijas un verificācijas iestādēm to izmantošanai akreditācijā vai citos atzīšanas veidos ⁽²⁾	— Neatkarība — Vispārējās prasmes — Īpašas prasmes saistībā ar ziņojumiem par siltumnīcefekta gāzēm
Pieredze veikt auditu atbilstoši ISO standartam 14064-3, ar ko nosaka specifikāciju ar norādījumiem, kā validēt un verificēt ziņojumus par siltumnīcefekta gāzēm	— Neatkarība — Vispārējās prasmes — Īpašas prasmes saistībā ar ziņojumiem par siltumnīcefekta gāzēm
Pieredze veikt auditu atbilstoši Starptautiskajam atestācijas pakalpojumu standartam (ISAE) 3000 attiecībā uz atestācijas pakalpojumiem, kas nav audits vai pārskati par iepriekšējo finanšu informāciju	— Neatkarība — Vispārējās prasmes
Akreditācijā, ņemot vērā ISO 65. rokasgrāmatu ⁽³⁾ , ar ko nosaka vispārīgas prasības organizācijām, kas nodarbojas ar ražojumu sertifikācijas sistēmām ⁽⁴⁾	— Neatkarība — Vispārējās prasmes

⁽¹⁾ Starptautiskā Standartizācijas organizācija.

⁽²⁾ Akreditācija, ņemot vērā šo standartu, bieži vien vienlaikus ietver akreditāciju, ņemot vērā īpašu "siltumnīcefekta gāzu programmu", piemēram, Eiropas emisiju kvotu tirdzniecības sistēmu. Šādā gadījumā minētās programmas papildu prasības nav jāņem vērā šajā tabulā. Prasības nav jāņem vērā, ja tās ir pretrunā ar direktīvu.

⁽³⁾ Līdzvērtīgs Eiropas standarts ir EN 54011.

⁽⁴⁾ Akreditācija, ņemot vērā šo standartu, bieži vien vienlaikus ietver akreditāciju, ņemot vērā īpašas prasības saistībā ar, piemēram, produktu. Šādā gadījumā minētās programmas papildu prasības nav jāņem vērā šajā tabulā. Prasības nav jāņem vērā, ja tās ir pretrunā ar direktīvu.

Komisijai iesniegtajos atzīšanas pieteikumos uzskatāmi jāparāda, ka auditi tiks rūpīgi plānoti, veikti un paziņoti. Saistībā ar šo auditori

- konstatē ekonomikas dalībnieka veiktās darbības, kas attiecas uz shēmas kritērijiem,
- identificē attiecīgās ekonomikas dalībnieka sistēmas un tā vispārējo struktūru attiecībā uz shēmas kritērijiem un pārbauda to, cik efektīvi tiek īstenotas attiecīgās kontroles sistēmas,
- nosaka vismaz "ierobežotu garantijas līmeni" ⁽²⁾, ņemot vērā ekonomikas dalībnieka darbību būtību un sarežģītību,
- balstoties uz verificētāja profesionālajām zināšanām un ekonomikas dalībnieka iesniegto informāciju, analizē riska faktorus, kuru rezultātā varētu rasties būtiskas neprecizitātes,

⁽¹⁾ Šādu akreditāciju veiktu Starptautiskā Akreditācijas foruma locekļi, Regulas (EK) Nr. 765/2008 4. pantā minētās iestādes vai iestādes, kas ir noslēgušas divpusēju nolīgumu ar Eiropas sadarbību akreditācijai.

⁽²⁾ "Ierobežotas garantijas līmenis" nozīmē riska samazināšanu līdz pieņemamam līmenim kā pamatu negatīvam auditora vērtējumam, piemēram, "pamatojoties uz veikto novērtējumu, nekas neliecina, ka dati varētu būt kļūdaini" savukārt "pietiekams garantijas līmenis" nozīmē riska samazināšanu līdz pieņemami zēmam līmenim kā pamatu pozitīvam vērtējumam, piemēram, "pamatojoties uz mūsu novērtējumu, dati nesatur būtiskas neprecizitātes". (Sk. ISEA 3000).

- izstrādā verificēšanas plānu, kas atbilst riska analīzei un ekonomikas dalībnieka darbību jomai un sarežģītībai un kurā definētas paraugu atlases metodes, kas izmantojamās saistībā ar attiecīgā ekonomikas dalībnieka darbībām,
- īsteno verificēšanas plānu, apkopojot datus saskaņā ar definētajām paraugu ņemšanas metodēm, kā arī visu secinājumu sagatavošanai vajadzīgo papildinformāciju,
- pieprasa ekonomikas dalībniekam iesniegt jebkurus trūkstošos datus audita licībās, izskaidrot novirzes vai pārskatīt paziņojumus vai aprēķinus pirms galīgā verifikācijas slēdziena.

2.2.3. Masu bilances sistēma

Parasti biodegvielu/bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas ķēdē ir daudz posmu, no lauka līdz izplatīšanai. Izejviela bieži vien tiek pārveidota par starpproduktu un pēc tam par galaproduktu. Atbilstība direktīvas prasībām jāpierāda attiecībā uz galaproduktu. Lai to pierādītu, jāiesniedz paziņojumi par izmantotajām izejvielām un/vai starpproduktiem.

Metode, ar kuras palīdzību izveido saikni starp informāciju vai paziņojumiem par izejvielām vai starpproduktiem un paziņojumiem par galaproduktiem, ir pazīstama kā piegādes ķēde. Piegādes ķēdē parasti ietilpst visi posmi, sākot no izejvielu ražošanas līdz degvielas nodošanai patēriņam. Direktīvā noteiktā metode attiecībā uz piegādes ķēdi ir masu bilances sistēma ⁽¹⁾.

Brīvprātīgajā shēmā jāparedz, ka masu bilances sistēmas verifikācija jāveic vienlaikus ar pareizības verifikāciju par shēmas kritēriju ievērošanu ⁽²⁾. Tam jāietver to datu vai sistēmu verifikācija, kas izmantota, lai panāktu atbilstību masu bilances sistēmas prasībām.

Masu bilances sistēma ⁽³⁾ ir sistēma, kurā "ilgtspējības īpašības" turpina būt saistītas ar "sūtījumiem". Ilgtspējības īpašības varētu būt, piemēram, šādas:

- dati, kas apliecina atbilstību direktīvas ilgtspējības kritērijiem, un/vai
- paziņojums, ka izmantotie izejmateriāli ir iegūti tādā veidā, kas atbilst direktīvas ilgtspējības kritērijiem, kas saistīti ar zemi, un/vai

— siltumnīcefekta gāzu emisiju skaits, un/vai

— izmantoto izejmateriālu apraksts ⁽⁴⁾, un/vai

— paziņojums "no atzītas brīvprātīgas shēmas Y ražošanai piešķirts X tipa sertifikāts", utt.

Ilgtspējības aprakstā jāietver informācija par izejvielu izcelsmes valsti, izņemot attiecībā uz šķidrajiem bioloģiskajiem kurināmajiem ⁽⁵⁾.

Kad tiek sajaukti ⁽⁶⁾ sūtījumi ar atšķirīgām ilgtspējības īpašībām (vai bez tām), katra sūtījuma atsevišķie apjomi ⁽⁷⁾ un ilgtspējības īpašības joprojām attiecas uz maisījumu ⁽⁸⁾. Ja maisījums tiek sadalīts, sūtījumam, kas no tā ir paņemts, var piešķirt jebkuru ilgtspējības īpašību ⁽⁹⁾ kopumu (norādot apjomus), ciktāl visu no maisījuma izņemto sūtījumu apjomu summa atbilst tām pašām ilgtspējības īpašībām tādā proporcijā. "Maisījums" var būt jebkāda veidā, kad sūtījums parasti ir saskarē, piemēram, tvertnē, pārstrādes vai loģistikas iekārtā vai vietā (definēta kā ģeogrāfiska atrašanās vieta ar precīzi noteiktām robežām, kurā produktus var sajaukt).

Laika izteiksmē līdzsvars sistēmā var būt nepārtraukts, un šādā gadījumā nedrīkst būt "deficīts", proti, nekad nedrīkst paņemt vairāk ilgtspējīga materiāla nekā tas ir pievienots. Alternatīvi līdzsvars varētu tikt sasniegts piemērotā laika periodā, regulāri to pārbaudot. Abos gadījumos jāveic piemēroti pasākumi, lai būtu nodrošināts līdzsvars.

2.3. Netipiskās brīvprātīgās shēmas

2.2. punktā raksturotas prasības, kuras Komisija ir iecerējusi novērtēt saistībā ar "tipisko" brīvprātīgo shēmu atzīšanu, kuras tieši ietver vienu vai vairākus direktīvas kritērijus. "Netipiskās" shēmas var būt dažādas, piemēram, kā kartes, kurās atsevišķas ģeogrāfiskās platības atbilst vai neatbilst kritērijiem, aprēķina instrumenti, lai aprēķinātu siltumnīcefekta gāzes ietaupījumu vai reģionālās lauksaimniecības siltumnīcefekta gāzes vērtības, kas saistītas ar konkrētu izejvielu. Attiecībā uz šīm shēmām

⁽⁴⁾ Piemēram, lai paziņotu standartvērtību.

⁽⁵⁾ Sk. Degvielas kvalitātes direktīvas 7.a panta 1. punkta a) apakšpunktu.

⁽⁶⁾ Kad tiek sajaukti sūtījumi ar tām pašām ilgtspējības īpašībām, atbilstoši pielāgo tikai sūtījuma apjomu. Ilgtspējības īpašības, visticamāk, būs vienādas, ja izmanto vienādas izejvielas un "standartvērtības" vai "reģionālās faktiskās vērtības".

⁽⁷⁾ Pārstrādes posma vai zaudējumu gadījumā jāizmanto piemēroti pārreķina koeficienti, lai atbilstoši pielāgotu sūtījuma apjomu.

⁽⁸⁾ Tāpēc, ja īpašības ietver atšķirīgus siltumnīcefekta gāzu emisiju skaitļus, tās joprojām ir atsevišķas; šiem skaitļiem nevar aprēķināt vidējo vērtību ar mērķi pierādīt, ka tiek ievērotas prasības ilgtspējības jomā.

⁽⁹⁾ Tas nozīmē, ka tad, kad "ilgtspējības īpašība" ir izejvielas, piemēram, "rapša" apraksts, šī īpašība var atšķirties no tā, kas faktiski ietilpst sūtījumā, piemēram, rapšēļas un saulespuķu eļļas maisījums.

⁽¹⁾ 18. panta 1. punkts.

⁽²⁾ Brīvprātīgā shēmā tas nav jāparedz, ja tajā iekļauta tikai viena saikne ķēdē (piemēram, izejmateriāla ražošanas vieta).

⁽³⁾ Saskaņā ar 18. panta 1. punktu.

Komisija noteiks piemērotu novērtēšanas procedūru, kad tā saņems šādas shēmas atzīšanas pieteikumu. Komisija apsvērs, vai ir jāpiemēro iepriekš minētie principi un prasības, vai ir vajadzīga atšķirīga pieeja.

2.4. Atjaunināšana

Tā kā pieredze tiks gūta tikai tad, kad tiks uzsākti novērtējumi, jārikojas elastīgi. Komisija var pārskatīt šeit izklāstīto procedūru, balstoties uz gūto pieredzi vai izmaiņām tirgū, tostarp standartizācijas iestāžu paveikto darbu. Šādos gadījumos Komisija plāno sniegt pienācīgu atsauci pārredzamības platformā.

2.5. Brīvprātīgās shēmas attiecībā uz bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem

Attiecībā uz bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem Komisija nevar nepārprotami atzīt brīvprātīgo shēmu kā pareizu datu avotu par kritērijiem, kas saistīti ar zemi⁽¹⁾. Tomēr, ja Komisija izlemj, ka brīvprātīgajā shēmā ir sniegti pareizi dati attiecībā uz biodegvielām, Komisija iesaka dalībvalstīm pieņemt šādas shēmas arī par bioloģiskajiem šķidrajiem kurināmajiem.

2.6. Divpusējo un daudzpusējo nolīgumu atzīšana

Savienība ar trešām valstīm var noslēgt divpusējus vai daudzpusējus nolīgumus, kuros ietverti noteikumi par ilgtspējības kritērijiem, kas ir atbilstīgi direktīvā noteiktajiem kritērijiem⁽²⁾. Šāds nolīgums pēc noslēgšanas joprojām ir jāatzīst direktīvas mērķiem līdzīgi kā brīvprātīgajām shēmām⁽³⁾. Šajā procesā varētu ņemt vērā 2.2.2. punkta attiecīgās daļas.

3. STANDARTVĒRTĪBAS

Direktīvā iekļautas "standartvērtības", kuras ekonomikas dalībnieki var izmantot, lai pierādītu atbilstību ilgtspējības kritērijam par siltumnīcefekta gāzu ietaupījumu. Tam vajadzētu samazināt administratīvo slogu ekonomikas dalībniekiem, jo uzņēmumi, tā vietā, lai aprēķinātu faktisko vērtību, varēs izmantot šīs iepriekš noteiktās vērtības⁽⁴⁾. Standartvērtības ir noteiktas tā, lai ekonomikas dalībnieki, izmantojot standartvērtības, nevarētu pieprasīt vērtības, kas ir labākas par to faktisko vērtību. Standartvērtības var atjaunināt, ņemot vērā tehnikas un zinātnes attīstību⁽⁵⁾.

3.1. Pamatinformācija par standartvērtību aprēķināšanu

Direktīvā noteiktās standartvērtības ir veidotas, balstoties uz trim elementiem: zinātnisko datu kopumu, direktīvā norādītajām metodēm⁽⁶⁾ un noteikumu tipisko vērtību pārveidošanu standartvērtībās. Zinātniskie dati par īpašiem biodegvielu/bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas paņēmieniem tiek apstrādāti saskaņā ar metodi, lai iegūtu paņēmiena tipisko vērtību. Pēc tam emisijām no "apstrādes" elementa piemēro koeficientu + 40 %, lai tipiskās vērtības pārveidotu konservatīvās standartvērtībās.

⁽¹⁾ Sk. 18. panta 4. punktu un tajā minēto 17. panta 3.–5. punktu.

⁽²⁾ Savienības mehānisms starptautiska nolīguma noslēgšanai ir izklāstīts Līguma par Eiropas Savienības darbību 218. pantā.

⁽³⁾ 18. panta 4. punkts.

⁽⁴⁾ 19. panta 1. punkts.

⁽⁵⁾ 19. panta 7. punkts.

⁽⁶⁾ V pielikuma C daļa.

Šādu koeficientu nepiemēro "transportēšanai un tirdzniecībai", jo tā devums kopējās emisijās ir neliels⁽⁷⁾. Šo faktoru nepiemēro "audzēšanai", jo šajā jomā jautājums par konservatīvismu tiek izskatīts ar zināmiem ierobežojumiem par standartvērtību izmantošanu⁽⁸⁾.

3.2. Turpmāki atjauninājumi un papildināšana ar standartvērtībām

Zinātniskos datus apkopo neatkarīgi eksperti⁽⁹⁾, un tos publisko JRC tīmekļa vietnē⁽¹⁰⁾. Lai komentētu datus ar zinātniski pamatotiem paziņojumiem, tieša sazināšanās ar ekspertiem ir jāveic, lai datus varētu atbilstoši izskatīt nākamā atjaunināšanas perioda laikā⁽¹¹⁾.

Direktīvā iekļauti

— "vispārīgi paņēmieni", proti, paņēmieni, kurus raksturo ar izejvielas veidu un biodegvielas/bioloģiskā šķidrā kurināmā veidu, piemēram, "cukurbiešu etanols", un

— "īpaši paņēmieni", proti, paņēmieni, kurus raksturo ar aprakstu, kas ir specifiskāks nekā vispārīgajiem paņēmieniem, piemēram "kviešu etanols (koģenerācijas stacijās kā procesa kurināmais izmantoti salmi)".

Komisija ir iecerējusi iekļaut standartvērtības attiecībā uz papildu vispārīgiem paņēmieniem, ja

— tiem ir nozīme ES tirgū un ja pastāv vismaz viena stacija/-paņēmienis; vai tas ir vispārīgs paņēmienis, ko pamatoti paredzēts izmantot ES tuvākā nākotnē, un

— vienmēr ir pieejami vajadzīgie dati, kas saskaņā ar ekspertu viedokli ir pietiekami kvalitatīvi un precīzi.

Lai ieviestu īpašos paņēmienus, Komisija ir iecerējusi ņemt vērā divus papildu kritērijus:

— to, vai atšķirības starp īpašo un vispārīgo paņēmienu standartvērtībām apjoma ziņā ir būtiskas, un

⁽⁷⁾ Sk. 19. panta 7. punkta a) apakšpunktu.

⁽⁸⁾ 19. panta 2.–4. punkts.

⁽⁹⁾ Komisijas Kopīgā pētniecības centra (JRC) Vides un ilgtspējības institūts kā daļa no JEC konsorcijs (konsorcijs, kurā ietilpst Komisijas Kopīgais pētniecības centrs, automobiļu ražotāju asociācija pētniecībai un izstrādei Eiropā (EUCAR) un naftas uzņēmumu Eiropas vides, veselības un drošības asociācija pārstrādes jomā (CONCAWE)).

⁽¹⁰⁾ http://re.jrc.ec.europa.eu/biof/html/input_data_ghg.htm Komisija ir iecerējusi tās pārredzamības platformā publikot izklājlapu, kurā parādīta standartvērtību aprēķināšana, izmantojot šos datus.

⁽¹¹⁾ Sk. Atjaunojamo energoresursu direktīvas 83. apsvērumu.

— (ja īpašo paņēmieni siltumnīcefekta gāzu ietaupījuma standartvērtības ir mazākas par vispārīgā paņēmiena standartvērtībām) to, vai aplēsts, ka desmitā daļa ES patēriņa attiecībā uz vispārīgo biodegvielu/bioloģisko šķidro kurināmo paņēmieni tiek saražota, izmantojot metodes, kuru rezultātā emisijas ir lielākas par tām emisijām, kas atbilst vispārīgā paņēmiena standartvērtībām.

Komisija iecerējusi ieviest īpašo paņēmieni standartvērtības nevis atbilstīgi izejvielu vai biodegvielas/bioloģisko šķidro kurināmo ģeogrāfiskajai izcelsmes vietai, bet gan ņemot vērā īpašas metodes, tehnoloģijas u. c.

Komisija ir iecerējusi vajadzības gadījumā atjaunināt standartvērtības vai tās papildināt katru otro gadu, sākot no 2010. gada, un pēc tam kopā ar ziņojumu par nākotnes biodegvielas standartvērtībām ⁽¹⁾, kas Komisijai ir jāsagatavo 2012. gadā un pēc tam katru otro gadu. Tomēr, ja apstākļi to ļauj darīt, atjaunināšanu var veikt starpposmā. Sagatavojoties tam, Komisija novērtēs, vai ir ievēroti nosacījumi īpašu paņēmieni iekļaušanai atbilstīgi iepriekš izklāstītajam. Process, lai iesaistītās personas varētu iero-

sināt paņēmieni grozījumus vai jaunus paņēmienus, ir tāds pats kā process attiecībā uz komentāriem par datiem (sk. iepriekš).

4. SECINĀJUMI

ES 2009. gadā ieviesa šāda veida visaptverošāko un progresīvāko saistošu ilgtspējības shēmu pasaulē. Šajā paziņojumā Komisija ir izklāstījusi to, kā tā ir iecerējusi turpmāk rīkoties ar diviem ilgtspējības shēmas instrumentiem, kas paredzēti, lai samazinātu administratīvo slogu ekonomikas dalībniekiem; šie instrumenti ir brīvprātīgo shēmu un divpusējo un daudzpusējo nolīgumu novērtēšana un atzīšana un standartvērtību papildināšana un atjaunināšana. Tādējādi tiek vienkāršota ilgtspējības shēmas darbība. Brīvprātīgās shēmas var ietekmēt preču tirgu plašāk nekā tikai biodegvielu vai bioloģisko šķidros kurināmos kā blakusefekts, iespējami uzlabojot lauksaimniecības izejmateriālu ilgtspējīgu ražošanu. Divpusējie vai daudzpusējie nolīgumi to varētu turpmāk veicināt. Papildus šiem procesiem, kas ir uzsākti ar ES jauno atjaunojamo energoresursu politiku, Komisija arī starptautiskos forumos strādās pie tā, lai veicinātu ilgtspējības kritēriju izmantošanu pasaules mērogā.

⁽¹⁾ Tās, kas iekļautas V pielikuma B un E daļā; sk. 19. panta 5. punktu.